

Birkende

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Birkende
-----------------	---------------------------	------------------------------	--------------------------

Navn: Birkende	Navnetype: -inge
--------------------------	----------------------------

Bemærkninger:

Birkende er nævnt første gang 1397 i formen Birckinnge. Forleddet er "biark", som er trænavnet "birk". Efterleddet er -inge, som er en afledningsendelse, som tolkes som enten værende et oprindeligt naturnavn eller betydende "et område tilhørende en bestemt gruppe mennesker". Bebyggelsesnavne på -inge anses for dannet før vikingetid.

Anlægstype: Adelby med kirke	Anlæggelsestidspunkt: Omkring overgangen mellem vikingetid og middelalder.
--	--

Bemærkninger:

En adelby, er en landsby, som i modsætning til torperne, ikke er anlagt ved udflytning.

Historiske tildragelser:

I Birkende sogn fødtes 1494 biskop Hans Tausen, 1854 snedkermester og bankdirektør R. Andersen, s.å. gymnastikdirektør, filantropen N.H. Rasmussen.

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Birkende
----------	--------------------	-----------------------	-------------------

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Slyngget vejby.

Gårdene i byen fordeler sig på begge sider af den slyngede vej midt gennem landsbyen. Tendens til tættere bebyggelse i den V del af byen S for vejen. Kirken ligger midt i landsbyen på en fortelignende plads, hvor en vej nordfra støder til den ØV vendte vej gennem landsbyen.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☒ centralby ☒ agerorientering ☐ skovorientering ☐ åorientering
☐ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

Ejerlavet naturligt afgrænset - bortset fra en del af skellet mod

Sellebjerg.

c. Udskiftning

år: 1795 figur: Stjerneudskiftning. Stjerneudskiftning af agerjorden omkring landsbyen, blokudskiftning i periferien af bymarken.

d. Udflytning 5 gårde.

- ☒ ved udskiftningen
☒ efter udskiftningen 2 er udflyttet på u-kortet - resten senere - udflytning mod SV, S, SØ og NØ.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem:

rotation: 3-vangsbrug

vangeantal: 3

2/1

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: Hedeslette med fossile tunneldale og med moræneflader.

jordbund: Senglacialt ferskvandssand med moræneler og -tørv.

naturlig afgrænsning:

☐ overvejende

☐ overvejende med større indhold af

☒ blandingsøkonomi med agerjord, skovjord (mod N), mose (NØ for byen og S herfor) og engjord (mod Ø og SV).

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Birkende.
----------	--------------------	-----------------------	--------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

En stor del af gårdene ligger på deres oprindelige plads, især i den Ø del af byen. I den V ende S for vejen er der ingen gårde bevaret længere, men bygget huse, derimod er der V for byen ved vejen mod Selleberg bygget 2 gårde. Vest for byen, tæt op ad denne og på begge sider af vejen, ligger et parcelhuskvarter. Skole bygget på en tidligere gårdtomtsplads i den V del af byen.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☐ udskiftningshegnene☒ intet af betydning

Stjerneudskiftningshegn er ikke bevaret i større omfang, men kan anes i veinettet, især SV for byen.

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

Lidt skov bevaret mod N.

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Birkende.
-----------------	---------------------------	------------------------------	---------------------------

STATISTIK

Areal: 968 ha, heraf opdyrket 1688: 39%.							
Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903			
	139	109	177,1				
Bebyggelsesenheder:							
	1511	1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	18	5	20	20	19	22	25
Huse:		5			19		
Huse m/ jord:				3		56	77
Huse u/ jord:			9	2		4	53
I alt:	18	10	29	25	38	82	155
Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:							
	1-4 tdr. htk.		5-8 tdr. htk.		8- tdr. htk.		Gennemsnit
(60) 1664	3		14		3		7,0
(60) 1688	5		13		2		5,4
1844	7		15				
1903	18		6		1		
Folketal:							
	1787		1845		1901		
Voksne:	167		312		415		
Børn:	99		154		208		
I alt:	266		466		623		

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Birkende.
-----------------	---------------------------	------------------------------	---------------------------

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664	-	-	1		5	3	14	6
1844	22	35				10	-	15
1903	25	123			0	2	0	5

Udviklingsbeskrivelse:

Den store adelby af den førvikingetidige - inge navnetype synes oprindelig at have dækket hele det naturligt afgrænsede sogns areal. Et marknavn "Gammeltofte" vidner sandsynligvis om den nuværende landsbys (vikingetidige) forgænger. Udflytterbebyggelsen Sellebjerg nordvest for byen nævnes imidlertid allerede i 1200 tallet. Den bestod i 1511 af 4 gårde, der senere i århundredet blev til hovedgården Sellebjerg. Endnu i 1700 tallet er hovedgården udvidet på landsbyens bekostning, hvad bl.a. afspejler sig i det retlinede-af kulturlandskabet ubundne-skelsystem. I et naturligt afgrænset delejerlav mod sydøst, kendes fra 1400 tallet bebyggelsen Vilholm, bestående af en vandmølle og en gård. Sidstnævnte flyttede imidlertid endnu i 1400 tallet ind til Birkende by. Vilholms mølle eksisterede endnu ind i det 20. årh.

I 1435 nævnes en væbner(-gård) i Birkende. I øvrigt var blandt lods-ejerne i senmiddelalderen: Antvorskov Kloster, Skt. Knuds Kloster, Odense Provsti, Odense Bispegård og Birkende kirke. Desuden lå der omkring 1500 4 selvejergårde i byen.

Gårdtallet er typisk konstant fra 1511 til 1774, idet det lave antal gårde i skattemandtallet 1610, blot viser at resten var skattefri ugedagstjenere til indensogns hovedgårde. I 1664 var byen stort set delt mellem Vejrupgård og Sellebjerg, og denne deling fortsatte ind til første halvdel af det 19. årh., hvor fæstegodsets afvikling for alvor begynder. Gårdtallet ekspanderer i normalt tempo igennem det 19. årh., medens hus- og befolkningstal vokser unormalt stærkt i forbindelse med fremvækst af bebyggelse langs hovedvejen og jernbanen i ejerlavets sydlige del.

Gårdene i landsbyen er forholdsvis små med en pæn spredning over de lavere hartkornsværdier. De store eng og mosearealer afspejler sig i en lav opdyrkningsprocent i 1688.

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Birkende.
----------	--------------------	-----------------------	--------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse:☐

Interesse:

☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐

Landsbytypologisk vurdering: Stor interesse.

- 1) Anlægstype. Kirke-adelby med centralbys placering og almindeligt trevangsbrug. Det naturligt afgrænsede ejerlav består af eng, skov, mose og ager. Bytomten er af den almindeligt forekommende slyngetvejbytype.
- 2) Udviklingstype. Det store ejerlav udviser gode eksempler på ud- og indflytter-bebyggelse i forbindelse med udnyttelsen af naturligt afgrænsede delområder. Trods en middelalderlig væbnergård i byen og to hovedgårde som naboer i nyere tid, sætter godssystemet ikke noget markant præg på byens udvikling, omend den naturligvis berøres heraf.
- 3) Historiske tildragelser. I Birkende er reformatoren Hans Tausen født.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig, forholdsvis ren, anlægstype, hvis videre udvikling er ret træg.

Relikt-vurdering: interesse

- 1) Bytomt: Kun delvis bevaret og udfyldt med nyere bebyggelse. Stort parcelhuskvarter.
- 2) Kulturlandskab: Skelsystem (stjerneudskiftning) ikke bevaret i større udstrækning. Størsteparten af de tidligere husdyrressourcer nu opdyrket. Flere huskoloni-bebyggelser.
- 3) Særlige relikter: Kirke.
- 4) Arkæologiske interesser: Vildholm mølle og Birkende Gammeltoft. Tomt af væbnergård?

Lindegård

kendegård

Anneksgården

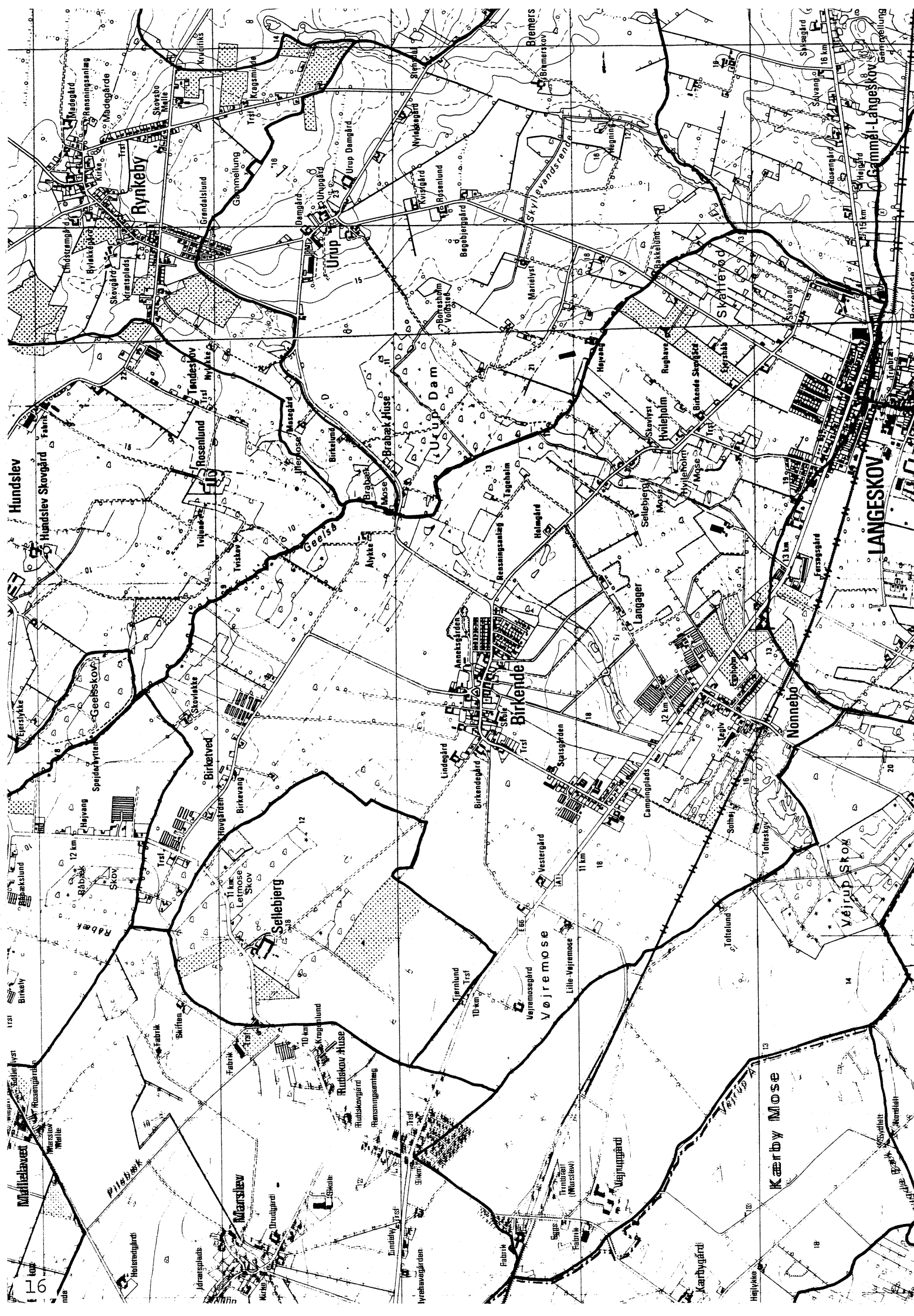
Skole

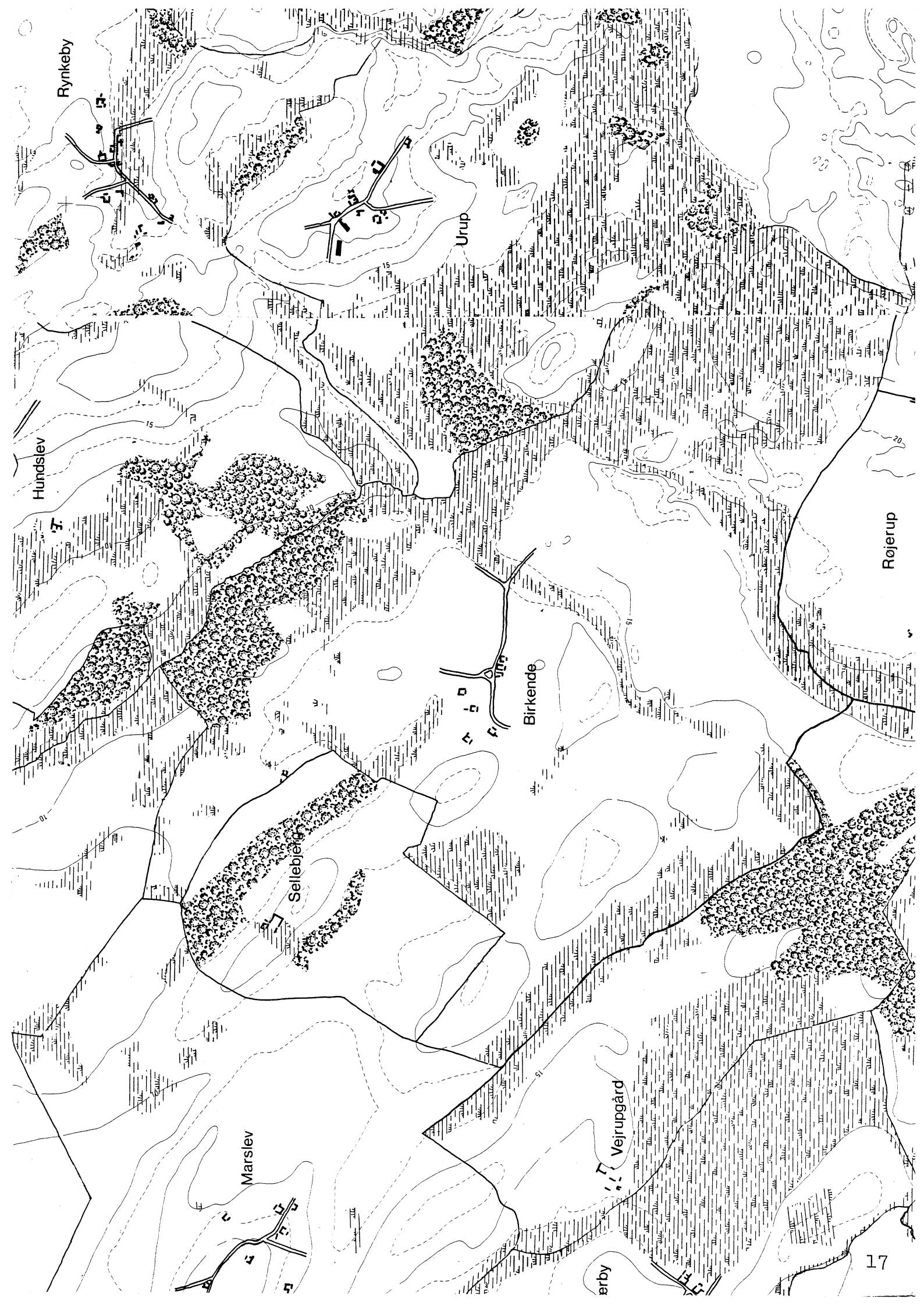
Birkende

Trst

Centenården

Holev

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
-----------------	---------------------------	------------------------------	-------------------------

Navn: Holev	Navnetype: -lev
-----------------------	---------------------------

Bemærkninger:

Holev er nævnt første gang 1383 i formen Horløf. Forleddet er muligvis Hori, som betyder "bedrive hor". Efterleddet er -lev, som betyder "arvegods". Stednavne på lev anses for at være dannet før vikingetid.

Anlægstype: Adelby	Anlæggelsestidspunkt: På overgangen mellem vikingetid og middelalder.
------------------------------	---

Bemærkninger:

En adelby, er en landsby, som i modsætning til torperne, ikke er opstået ved udflytning.

Udgravninger i landsbyen: Torben Jeppesen, Middelalderlandsbyens opståen, 1981.

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Bjerge	Langeskov	Marslev

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

2 gårde forsvundet. Næsten ingen nye huse. Bytomten domineres af et omfattende væksthushusbyggeri.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

En del er bevaret.

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

Mod nordvest er opstået husmandskolonien Hølevhuse. Mindre skovpartier mod nordøst. Et parcelhusbyggeri Bæksskov umiddelbart syd for byen.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Bjerger	Langeskov	Marslev

STATISTIK

Areal: 382 ha, heraf opdyrket 1688: 53%

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	102	78	71	

Bebyggelsesenheder:

	1511	1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	10	8	9	9	9	15	14
Huse:		1	3		7		
Huse m/ jord:						21	29
Huse u/ jord:							5
I alt:	10	9	12	9	16	36	48

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
(56) 1664			9	11,3
(50) 1688		6	3	8,7
1844	9	5	1	
1903	11	1	2	

Folketal:

	1787	1845	1901
Voksne:	69	153	193
Børn:	36	70	60
I alt:	105	223	253

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
-----------------	---------------------------	------------------------------	-------------------------

Besiddelsesforhold:					Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:			Kronen:					
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664	-	-			1	0	8	3
1844	14	13	-	-	-	-	1	8
1903	14	34	-	-	-	-	-	-

Udviklingsbeskrivelse:

Det 382 ha. store ejerlav, hvoraf ikke mindre end 53 % var opdyrket i 1688, blev ved matriklen af 1688 ansat til 78 tdr. htk., i 1844 til 71 tdr. htk. Klarskovgård, der allerede omtales i 1300-tallet, er øjensynlig opstået på Holevs oprindelige ejerlavsområde. En vikingetids/ældre middelalderbebyggelse er konstateret ved Møllelavet, hvilket formentlig forklarer det af kulturlandskabets ubundne skel-forløb her. Ved udgravninger i Holev fandtes bebyggelseskontinuitet tilbage til det 11. århundrede (lit. T. Jeppesen: Middelalderlandsbyens opståen 1981).

Under den nærliggende Bullerup hovedgård lå i 1383 Klarskovgård og 3 gårde i Holev. Med grundstamme i dette gods lykkedes det i løbet af 1400 tallet for Sten Basse og senere Antvorskov Kloster at samle Klarskov og hele Holev by på nær en gård, der i de følgende århundreder lå til den indensogns hovedgård Vejrupgård. Klostergodset kom via kronen i 1584 til Skovsbo (Klarskov samt 10 gårde og 1 gadehus i Holev). I 1681 erhvervede Ulriksholm imidlertid halvdelen af byens gårde, og det lykkedes ikke senere at gensamle byen. Overgangen til selveje fuldførtes stort set i første halvdel af 1800 tallet. Allerede i 1429 synes byen at have bestået af 9 gårde (foruden Klarskovgård), hvortil omkring 1500 kom et bol, der imidlertid senere nedlagdes igen. I 1610 skattemandtal mangler Vejrupgårds bonde, der var skattefri ugedagstjener. Gårdtallet holdt sig således stort set konstant på 9 fra 1429 til 1774.

Overgangen til selveje befordrede imidlertid en forholdsvis kraftig ekspansion i gårdtallet, ligesom hus- og befolkningstal stiger lidt over det normale i løbet af det 19. århundrede.

På trods af de centraliserede besiddelsesforhold frem til 1681 blev landsbyens gennemgående meget store gårde ikke egaliseret i denne periode. Ved udskiftningen blev gården dog lodsejervis gjort lige store i hartkorn. På denne tid var Sellebjerg og Vejrup de største lodsejere i byen. (Litt. E. Porsmose: Stordrift og fællesdrift. Fynske Årbøger 1978).

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
----------	--------------------	-----------------------	------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering:** interesse

1) Anlægstype.

Agerbrugsorienteret, centralplaceret adelby, der dog er placeret i nærheden af større engareal. Det oprindelige, naturligt afgrænsede, ejerlav er senere blevet delt ved Klarskovgårds udskillelse, ligesom der østligst i ejerlavet findes en nedlagt ældre middelalderbebyggelse. I ejerlavet findes en nedlagt ældre middelalderbebyggelse. Byformen er en uregelmæssig, slynget-vejby type. Byen havde almindeligt trevangsbrug.

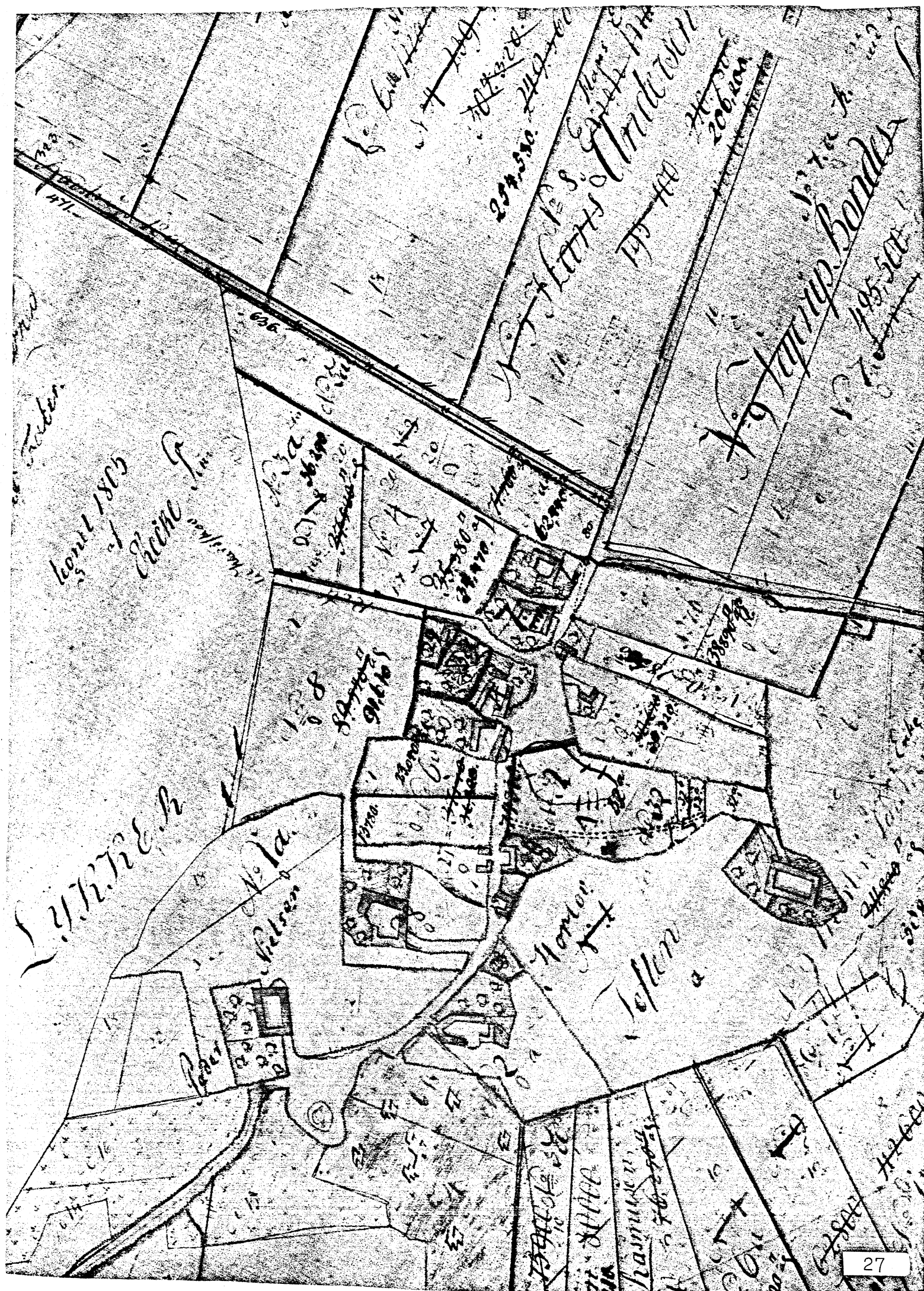
2) Udviklingstype.

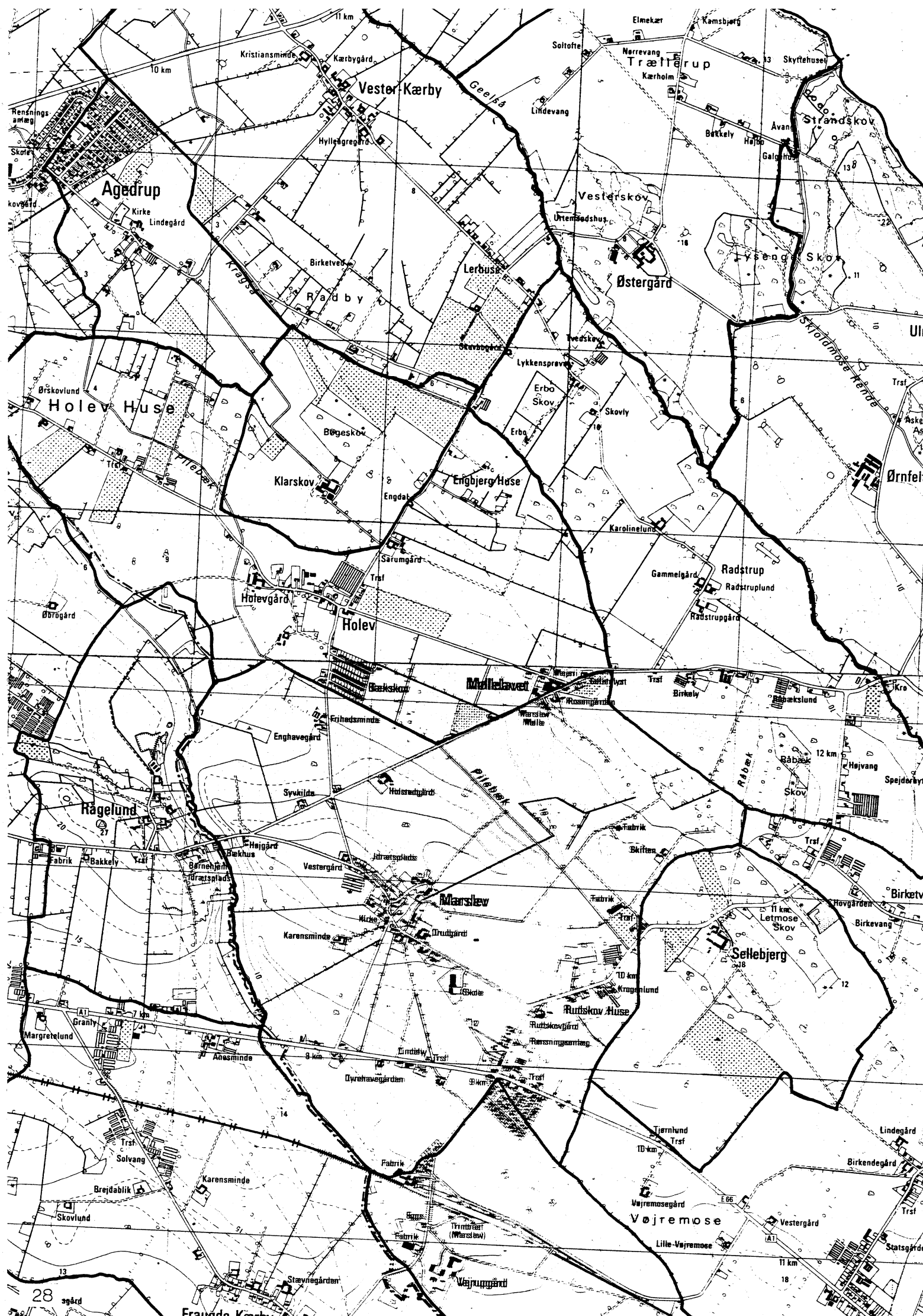
Byen og Klarskovgård samles allerede først i 1400tallet, men på grund af besiddernes fjernhed (Antvorskov Kloster, kronen, Skovsbo), bliver Holev aldrig inddraget i en egentlig stordriftsøkonomi. Overgangen til selveje samt det 19. århundredes ekspansion følger det normale mønster.

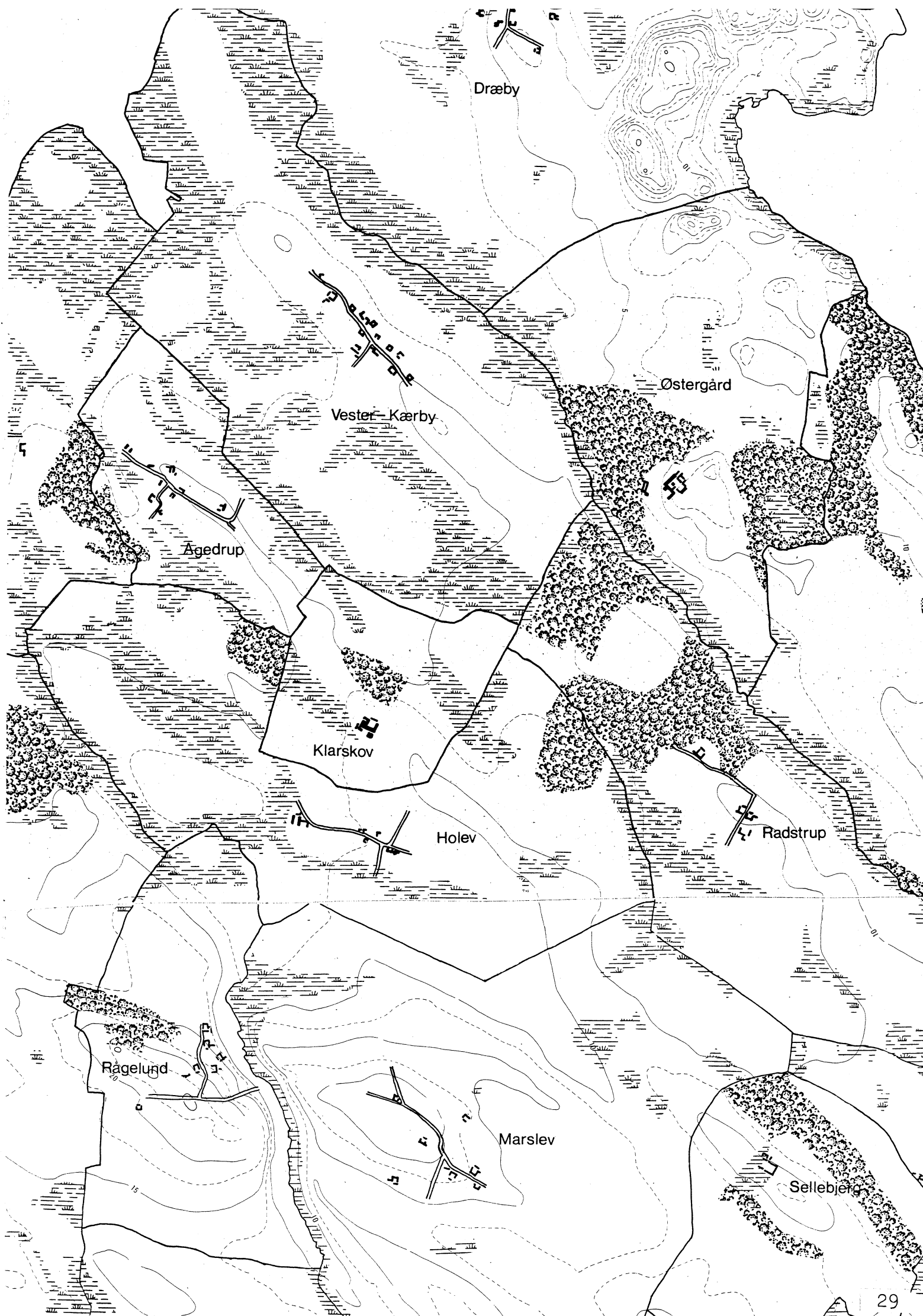
Sammenfattende drejer det sig om en ret almindelig, ikke særlig typeren, anlægstype med gængs udviklingsmønster i nyere tid.

Relikt-vurdering: interesse

- 1) Bytomten kun delvis bevaret, domineres i dag af et omfattende væksthushusbyggeri.
- 2) Kulturlandskabet er for størstedelen opdyrket. Udskiftningshegnene kun delvis bevarede. En del nybyggeri.
- 3) Særlige relikter: -
- 4) Arkæologiske interesser: En nedlagt bebyggelse vikingetid/ældre middelalder, en frilagt gårdtomt.

Marslev

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
-----------------	---------------------------	------------------------------	-------------------------

Navn: Marslev	Navnetype: -lev.
-------------------------	----------------------------

Bemærkninger:

Marslev er nævnt første gang i 1339 i formen Marssloue. Forleddet er mandsnavnet Mar, som betyder hest. Efterleddet er -lev, som betyder arvegods.

Anlægstype: Adelby	Anlæggelsestidspunkt: På overgangen mellem vikingetid og middelalder.
------------------------------	---

Bemærkninger:

En adelby, er en landsby, som i modsætning til torperne ikke er opstået ved udflytning.

Historiske tildragelser:

I Marslev findes et smukt bystævne fra før 1843. I Marslev sogn fødtes 1795 præsten og politikeren Alb. Leth, 1829 gartneren H. Chr. Bredsted, 1840 plantefysiologen R. Pedersen, 1856 forstanderinden for Lukas Stiftelsen Isabella Brockenhuus-Løwenhielm.

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
----------	--------------------	-----------------------	------------------

BY- OG EJERLAVSTYPER

a. By-tomten Slynget vejby.

Gårdene ligger omkring kirken på begge sider af en Ø-V gående gennemfartsvej og langs en sidevej mod nord. Tomten har nærmest form som et "L". Kirken synes at være opført på fortet, hvor 5 gårde danner en gruppe mod nord, mens de øvrige ligger enten tæt omkring kirken eller syd og sydøst for denne.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☒ centralby ☒ agerorientering ☐ skovorientering ☐ åorientering
☐ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

Byen er placeret på toppen af en "moræneø" med naturligt afgrænset ejerlav.

c. Udskiftning

år: 1796 figur: Stjerneudskiftning.

d. Udflytning

- ☐ ved udskiftningen
☒ efter udskiftningen Ca. halvdelen på deres oprindelige tomter.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug

rotation: 2/1

vangeantal: 4

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: Moræneflade med hedeslette.

jordbund: Moræneler med mindre forekomster af senglacialt ferskvandssand og morænegrus.

naturlig afgrænsning:

- ☒ overvejende ager
☐ overvejende med større indhold af
☐ blandingsøkonomi med

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
----------	--------------------	-----------------------	------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Ca. halvdelen af gårdene på deres oprindelige plads. De udflyttede er afløst af huse.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

På grund af den fuldstændige stjerneudskiftning er mange af skellene bevaret i form af hegn.

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

En del bebyggelse er opstået langs hovedvejen der gennemskærer den sydligste del af ejerlavet.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Bjerger	Langeskov	Marslev

STATISTIK

Areal: 545 ha, heraf opdyrket 1688: 53%.							
Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903			
	133	121	118				
Bebyggelsesenheder:							
	1510	1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	17	11	15	15	11	15	17
Huse:		5	5		4		
Huse m/ jord:				2		17	25
Huse u/ jord:						1	26
I alt:	17	16	20	17	15	33	68
Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:							
	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit			
(43) 1664	1	6	7	9,5			
(47) 1688	1	7	7	8,0			
1844	3	10	2				
1903	5	9	3				
Folketal:							
	1787	1845	1901				
Voksne:	128	200	228				
Børn:	62	86	83				
I alt:	190	286	311				

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
-----------------	---------------------------	------------------------------	-------------------------

Besiddelsesforhold:					Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:			Kronen:					
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664	-	-	7	0	6	4	2	1
1844	13	3	-	-	2	10	-	5
1903	17	51	-	-	-	-	-	-

Udviklingsbeskrivelse:

Det 545 ha. store ejerlav, hvorefter i 1688 ikke mindre end 53% var opdyrket, takseredes i 1688 til 121 tdr. htk. i 1844 uændret til 118 tdr. Det bevarede naturlige skelforløb (bortset fra ved Møllelavet, se u. Hølev) peger på en stabil afgrænsning tilbage til landsbyens anlæggelsestid, der ifølge foretagne udgravninger synes at være det 11. århundrede (Lit. T. Jeppesen: Middelalderlandsbyens opståen. 1981).

I senmiddelalderen ejede bl.a. Antvorskov og Dalum Kloster gods i byen. Sidstnævnte ikke færre end 6 gårde. Under Odensegård Len hørte foruden 1 fæstegård 2 selvejere. Marslev kirke ejede en gård. Endnu i 1664 lå 7 gårde i byen til kronen, medens nabohovedgårdens Vejrup og Sellebjerg ejede de resterende. I 1700-tallet ejede Ulriksholm 5 gårde i byen, men ved udskiftningen var Sellebjerg og Vejrup de dominerende godsbesiddere.

Overgangen til selveje skete hovedsagelig i 1800 tallets første halvdel. Det lave gårdtal i 1610 skattemandtallet reflekterer de skattefri ugedagstjenere til Vejrupgård. Bortset herfra synes gårdtallet ret konstant at ligge omkring 15 fra 1511 til 1688. I virkeligheden havde svenskekrigene 1657-60 imidlertid medført 6 afbrændte gårde, og disse var endnu ikke opbyggede i 1690. Gårdtallet faldt derfor til 11 i 1774, for med overgangen til selveje på normal vis at ekspandere i det 19. århundrede. Hustallets vækst igennem det 19. århundrede ligger i overkanten af det normale.

Gårdene i byen var i 1600-1700 tallet forholdsvis store, og der skete en lodsejervis egaliserings af hartkornet ved udskiftningen.

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
----------	--------------------	-----------------------	------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering:** interesse

1) Anlægstype.

Stor kirke-adelby af før-vikingetids-navnetypen - lev. Agerbrugs-orienteret centralby, der på typisk vis for området, er placeret på toppen af en moræne med naturligt afgrænset ejerlav. Byformen er "slynget-vejby" og byen havde treårig rotation, men med 4 vange.

2) Udvikling.

Måske på grund af byens størrelse lykkedes det aldrig at samle den på en besidders hånd. Bortset fra ødelæggelserne under sven-skekrigen synes udviklingen i byen at have været træg. Overgangen til selveje samt det 19. århundredes ekspansion følger det normale mønster.

Sammenfattende drejer det sig om en forholdsvis "ren" anlægstype, med gængs udviklingsmønster.

Relikt-vurdering: interesse

- 1) Bytomten er kun delvis bevaret og de udflyttede gårde erstattet af ny bebyggelse.
- 2) Kulturlandskabet: Byen frembyder et meget rent eksempel på stjerneudskiftning, og dette hegnsystem er velbevaret. Størsteparten af ejerlavet opdyrket og en del ny bebyggelse langs hovedvejen.
- 3) Særlige relikter: Kirke, Bystævne - restaureret 1843. Vejrmølle.
- 4) Arkæologiske interesser: -

Marslev

Idrætsplads

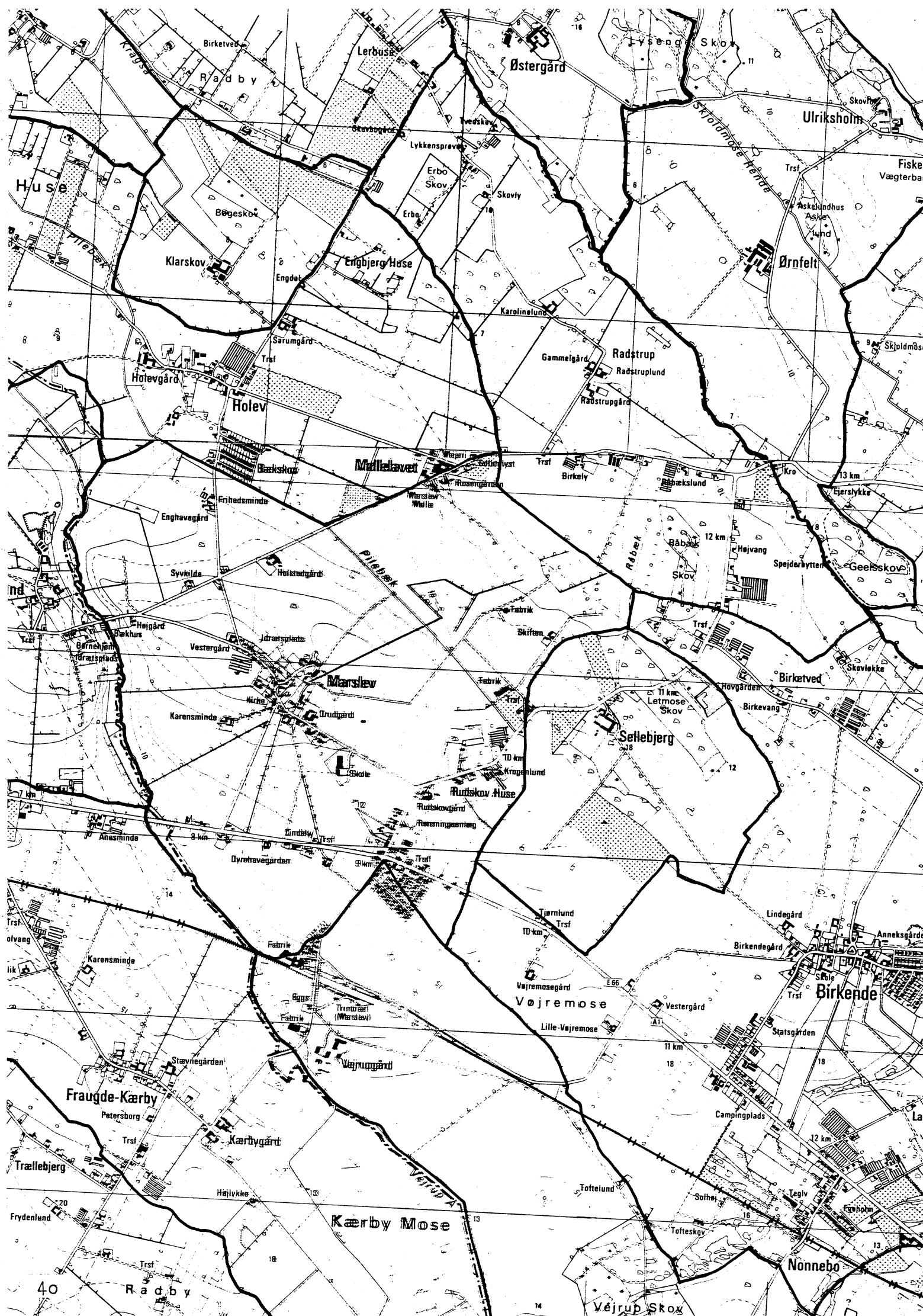
Vestergård

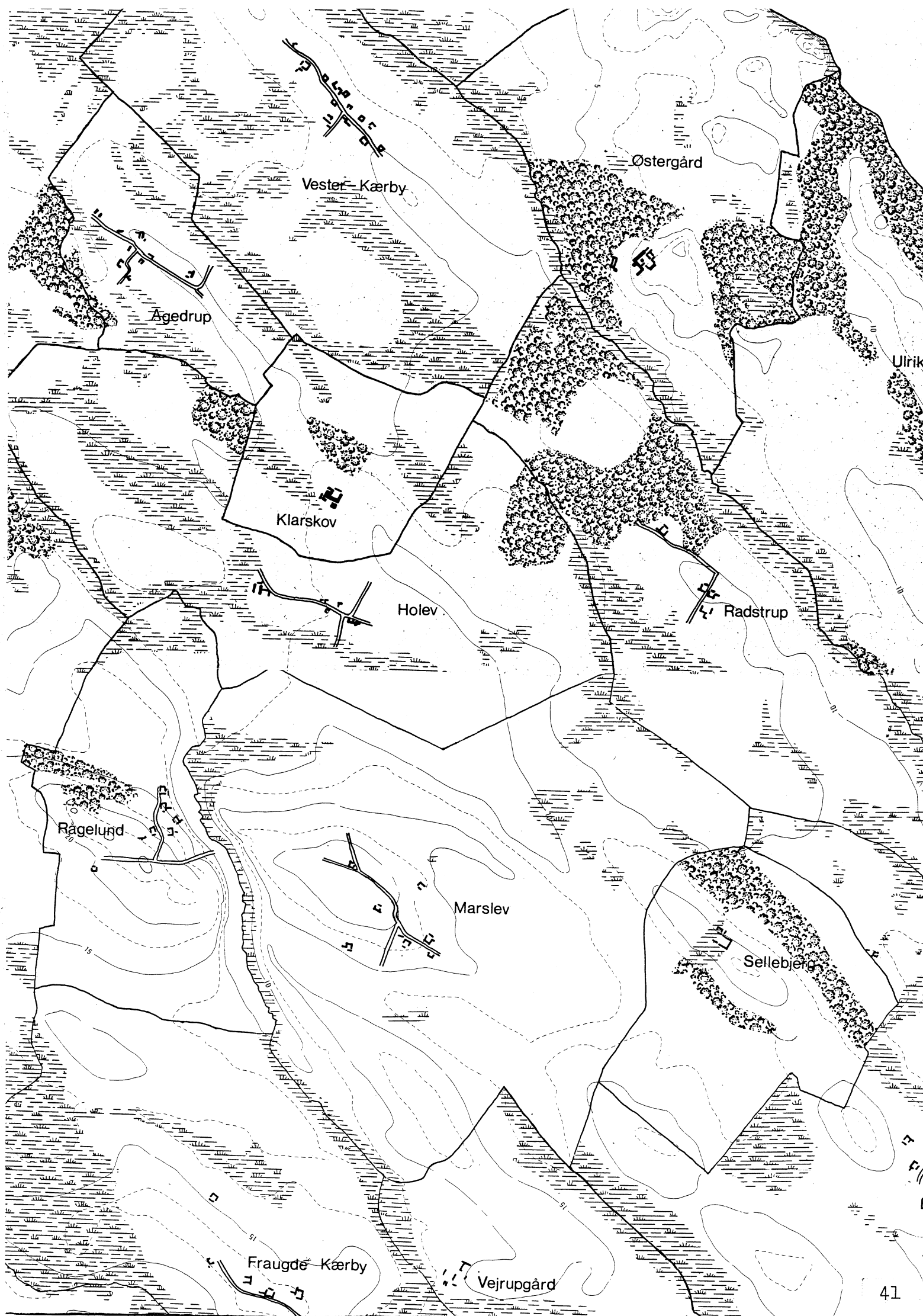
Kirke

Drudgård

Karensminde

Radstrup

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Bjerger	Langeskov	Marslev

Navn:	Navnetype:
Radstrup	-torp.

Bemærkninger:

Radstrup er nævnt første gang 1345 i formen Rastrup. Forleddet er tilnavnet rath, som betyder rask, hurtig. Efterleddet er torp, som betyder bebyggelse. Bebyggelsesnavne på -torp anses for dannet i vikingetid eller middelalder.

Anlægstype:	Anlæggelsestidspunkt:
Adelby	På overgangen mellem vikingetid og middelalder.

Bemærkninger:

En adelby, er en landsby, som i modsætning til torperne, ikke er anlagt ved udflytning.

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
-----------------	---------------------------	------------------------------	-------------------------

BY- OG EJERLAVSTYPER

a. By-tomten Slynget vejby.

De 3 gårde ligger samlet, mens den 4. ligger ca. 400 mod NV.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☒ centralby ☒ agerorientering ☐ skovorientering ☐ åorientering
☐ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

Den enlige gård ligger ud til et stort våd- og skovområde. Byen er placeret på toppen af en naturlig afgrænset moræneø.

c. Udskiftning

år: 1796 figur: Blokudskiftning.

d. Udflytning Ingen.

- ☐ ved udskiftningen
☐ efter udskiftningen

ØKONOMI

a. Vangesystem driftssystem: 3-vangsbrug rotation: 2/1
 vangeantal: 4

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: Moræneflade med hedeslette.

jordbund: Moræneler med forekomster af senglacialt ferskvandssand.

naturlig afgrænsning:

- ☐ overvejende
☒ overvejende ager med større indhold af vådområde og skovområde.

☐ blandingsøkonomi med
 Den nordvestlige del af ressourceområdet er et omfattende vådområde.

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
----------	--------------------	-----------------------	------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☒ velbevaret☐ opløst☐ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Ingen gårde er flyttet og ingen huse er opført.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

Enkelte er bevaret.

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med
mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

Skovpartierne mod nordvest er bevaret.

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
-----------------	---------------------------	------------------------------	-------------------------

STATISTIK

Areal: 324 ha, heraf opdyrket 1688: 26%.							
Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903			
	49	33	54				
Bebyggelsesenheder:							
	1511	1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	4	4	4	4	4	4	6
Huse:							
Huse m/ jord:						4	6
Huse u/ jord:						1	1
I alt:	4	4	4	4	4	9	13
Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:							
	1-4 tdr. htk.		5-8 tdr. htk.		8- tdr. htk.		Gennemsnit
(100) 1664					4		12,3
(100) 1688			3		1		8,3
1844					4		
1903	2		1		3		
Folketal:							
	1787		1845		1901		
Voksne:	30		75		61		
Børn:	16		22		24		
I alt:	46		97		85		

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
-----------------	---------------------------	------------------------------	-------------------------

Besiddelsesforhold:					Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:			Kronen:					
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664	-	-	-	-	-	-	4	0
1844	3	1	-	-	-	1	1	3
1903	6	7	-	-	-	-	-	-

Udviklingsbeskrivelse:

Det 324 ha. store ejerlav, hvoraf i 1688 kun 26% var opdyrket, takseredes til 33 tdr. htk. i 1688 og 54 tdr. i 1844.

Ejerlavet er overalt naturligt afgrænset. Ifølge foretagne udgravninger går Radstrup bys stedskontinuitet, incl. den enlige gård nordvest for de øvrige, tilbage til det 11. århundrede. (Lit. T. Jepsen: Middelalderlandsbyens opståen. 1981).

Under Bullerup hovedgård lå i 1383 en gård i Radstrup, og med udgangspunkt heri lykkedes det for Sten Basse at samle alle 4 gårde i byen og overdrage den til Antvorskov Kloster i 1441. Fra klostret gik byen til kronen, der i 1584 solgte byen til Skovsbo, hvorunder byen lå samlet indtil 1681, hvor 2 gårde solgtes til Ulriksholm/Østergård. Overgangen til selveje skete hovedsagelig i første halvdel af 1800-tallet.

Gårdtallet var allerede i 1438 på 4 og dette niveau holdt sig uændret til sidste halvdel af 1800-tallet, hvor 2 nye gårde kom til uden for den gamle bykerne. Endnu i 1774 var der intet hus i byen, men herefter stiger antallet jævnt i takt med befolkningsudviklingen.

De 4 gårde var allerede egaliserede i 1584, og endnu i 1873 lå de på et ensartet hartkornsniveau så højt som 13 tdr.

FYNS AMT	Herred: Bjerger	Kommune: Langeskov	Sogn: Marslev
----------	--------------------	-----------------------	------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

☐Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☒**Landsbytypologisk vurdering:** Særlig interesse

1) Anlægstype.

Agerbrugsorienteret, centralplaceret adelby, der på typisk vis for området er placeret på toppen af en moræne med naturligt afgrænset ejerlav. Byen havde treårig rotation men 4 vange. Opdyrkningsprocenten var i 1682 forholdsvis lav. Byformen er af slynget-vejby type, og den ejendommelige uregelmæssige form synes at række tilbage til landsbyens anlæggelsestid.

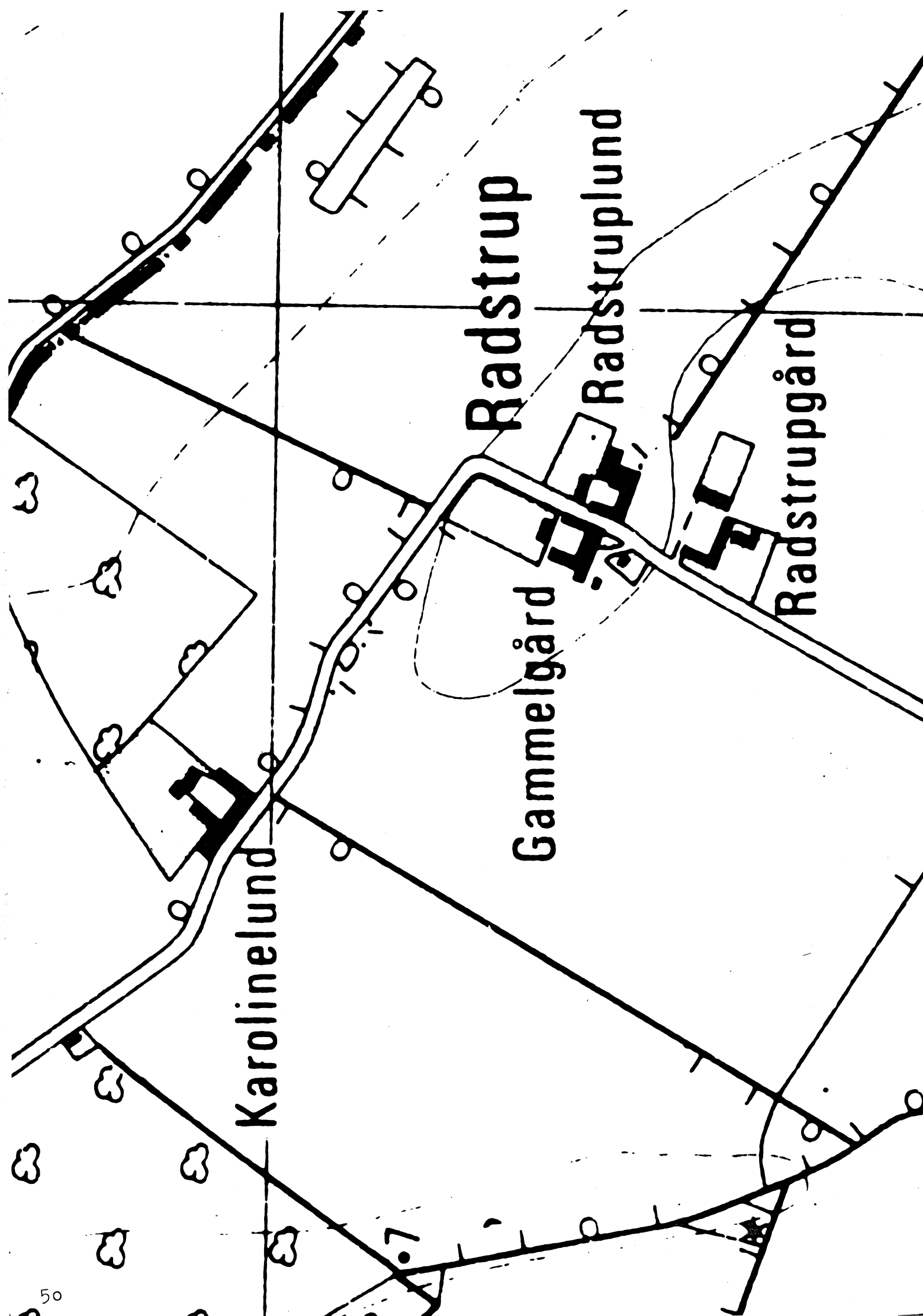
2) Udviklingstype.

Radstrup var i perioden fra 1438 til 1681 samlet på en besidders hånd, og byen var allerede egaliseret i 1584. Frem til 1774 beholdt byen sit arkaiske præg og selv herefter kom den beskeden ekspansion fortrinsvis til at foregå uden for bykerne.

Sammenfattende drejer det sig om en meget "ren" anlægstype, der er endog usædvanlig lidt berørt af udviklingen fra 1438 til 1903.

Relikt-vurdering: stor interesse

- 1) Bytomten er usædvanlig godt bevaret, idet dog enkelte længer desværre er revet ned i de senere år.
- 2) Kulturlandskabet. En del af skovarealerne samt udskiftningshegnene er bevaret.
- 3) Særlige relikter: -
- 4) Arkæologiske interesser: -

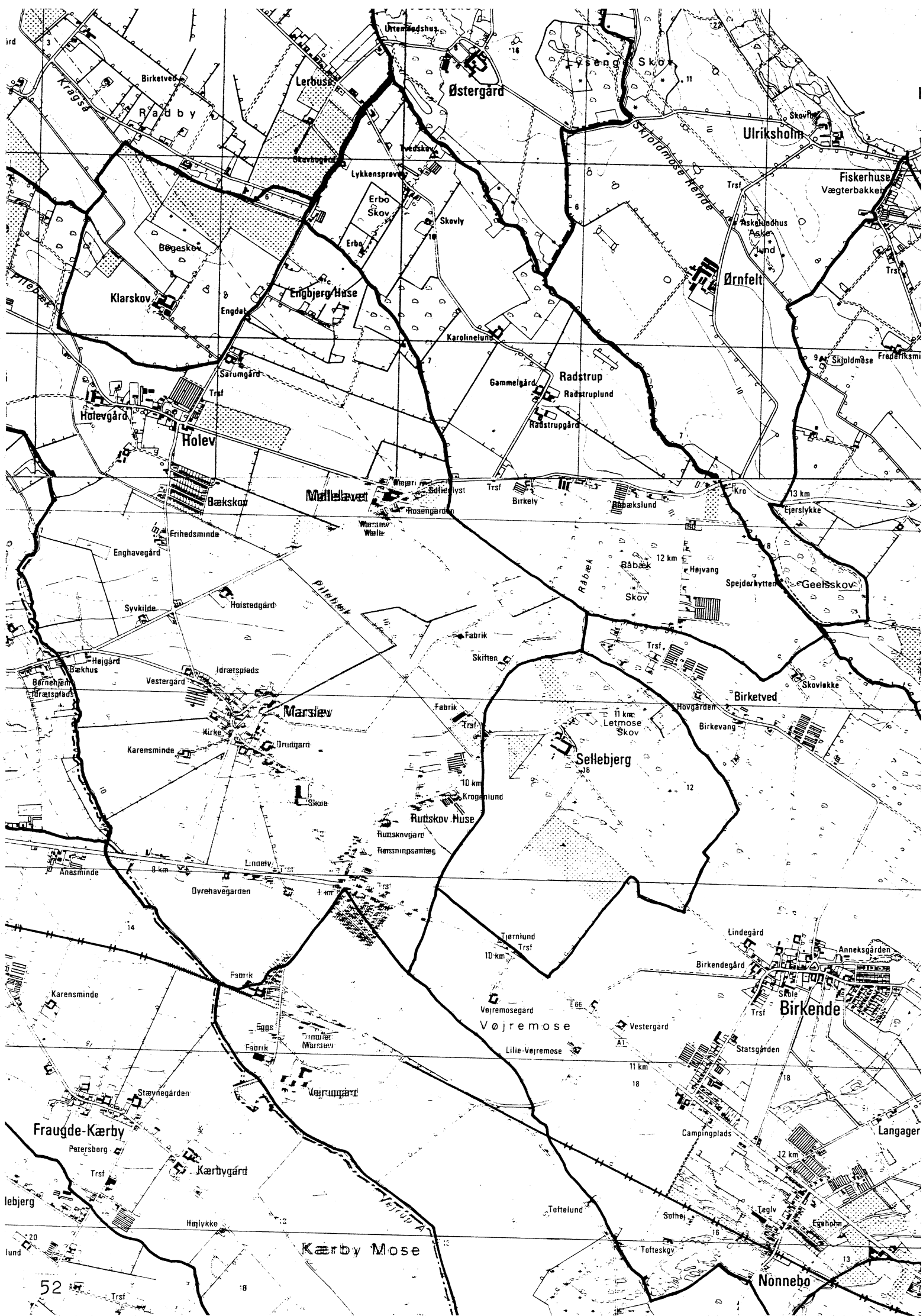
Karolinelund

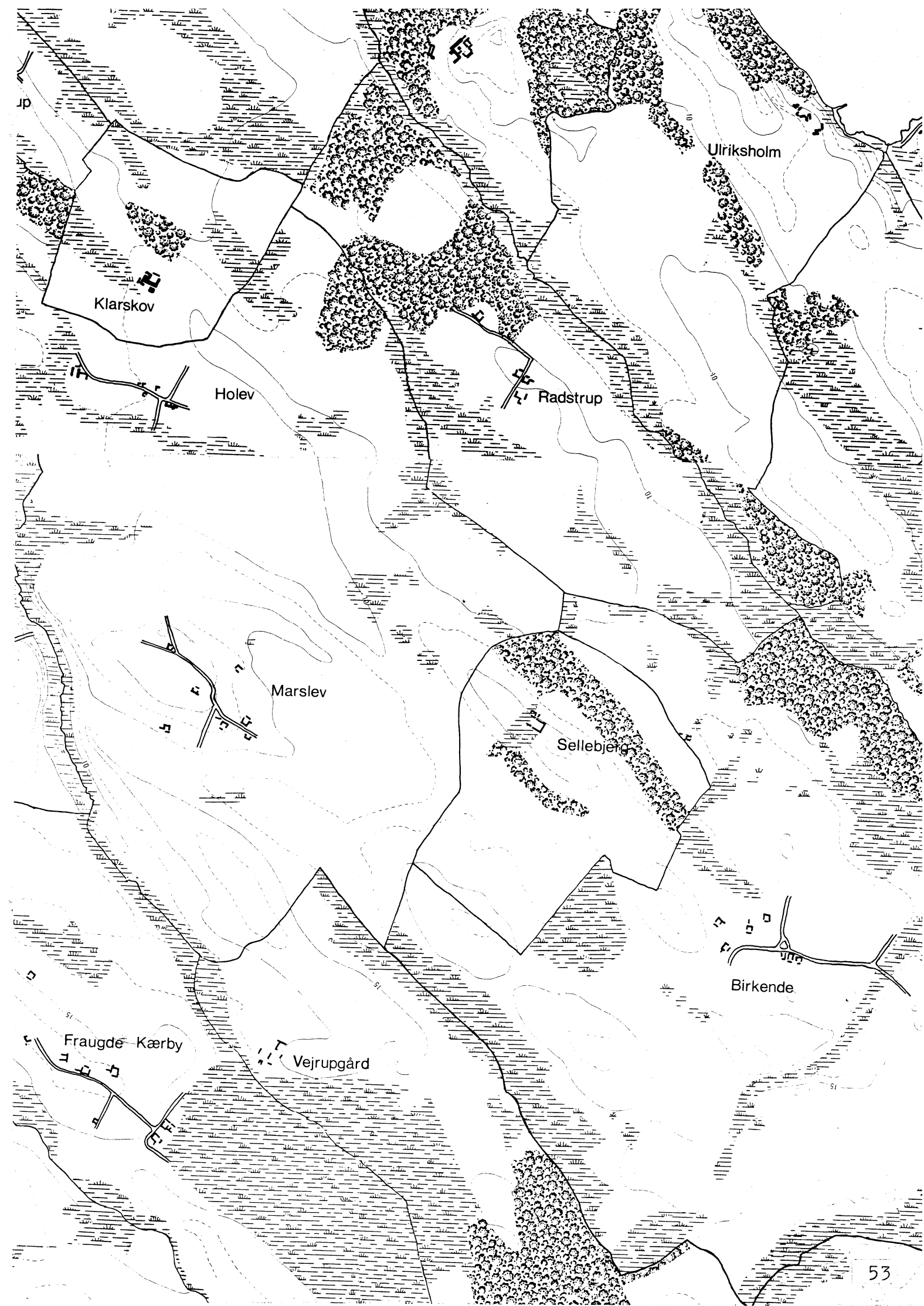
Radstrup

Gammelgård

Radstruplund

Radstrupgård

Røjerup

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
----------	-----------------	-----------------------	-------------------

Navn: Røjerup	Navnetype: -torp.
------------------	----------------------

Bemærkninger:

Røjerup er nævnt første gang o. 1510 i formen Roroppe. Forleddet er måske "røk", som betyder "hob" (dyng). Efterleddet er "-torp", som betyder "bebyggelse". Bebyggelsesnavne på -torp anses for dannet i vikingetid eller middelalder.

Anlægstype: Adelby	Anlæggelsestidspunkt: På overgangen mellem vikingetid og middelalder.
-----------------------	--

Bemærkninger:

En adelby, er en landsby, som i modsætning til torperne, ikke er anlagt ved udflytning.

Historiske tildragelser:

I Røjerup har der været tinghus, hvor der i 1700-tallet holdtes herredsting for Åsum, Bjerger og Vindinge herred.

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
----------	-----------------	-----------------------	-------------------

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Ubestemmelig type

På hver side af den NS gående vej ligger 2 gårde, 1 femte ligger et stykke øst for byen (udflytter), 2 mindre gårde (evt. huse) NØ for byen. Til ejerlavet hører også 2 tæt samlede gårde, Lavindsgårde, V for byen.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☐ centralby ☒ agerorientering ☐ skovorientering ☐ åorientering
☒ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

De to bebyggelseskerner i ejerlavet Røjerup og Lavindsgård ligger begge acentralt.

c. Udskiftning

år: 1798 figur: Blokudskiftning, større rektangulære blokke.

d. Udflytning 2/? gårde.

☒ ved udskiftningen

☐ efter udskiftningen

2 gårde ved udsk., evt. flere senere, men de kan ikke findes på nutidigt kort.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug rotation: 2/1
vangeantal: 3

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: Hedeslette

jordbund: Sengl. ferskvandssand med mindre forekomster af diluv. stenet sand over moræneler samt tørv.

naturlig afgrænsning: Ejerlavet er naturligt afgrænset til alle sider.

☐ overvejende

☒ overvejende ager med større indhold af eng.

☐ blandingsøkonomi med

Engjord i periferien af bymarken.

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
----------	-----------------	-----------------------	-------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☐ delvis bevaret☒ opløst og nybebygget

Max. 2 af byens indtil 8 gårde ligger på deres gamle tofter. De øvrige tomter er for størstepartens nybebygget.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☐ udskiftningshegnene☒ intet af betydning

c. Ressourceområde

☒ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☐ størsteparten opdyrket

Større engareal bevaret i den V rand af bymarken, endvidere et engområde S for Bytoftegård bevaret som skov. Ejerlavet iøvrigt præget af nybyggeri, motorvej og industrikvarterer.

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
-----------------	------------------------	------------------------------	--------------------------

STATISTIK

Areal: Røjerup by og Lavindsgårdene 337 ha, heraf opdyrket 1688: 42%.

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	72	73		

Bebyggelsesenheder:

	1511	1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	10	6	9	9	8	9	10
Huse:	2		6				
Huse m/ jord:				2	4	8	8
Huse u/ jord:				1	2		14
I alt:	12	6	15	12	14	17	32

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
(44) 1664	1	4	4	8,0
(33) 1688	1	3	5	8,0
1844	4	3	2	
1903	6	2	2	

Folketal:

	1787	1845	1901
Voksne:	41	89	140
Børn:	22	58	53
I alt:	63	147	193

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Læggeskov	Sogn: Rønninge
-----------------	------------------------	------------------------------	--------------------------

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664			3		1	6	5	
1844	8	5			1			3
1903	10	22						

Udviklingsbeskrivelse:

Det 377 ha. store ejerlav, hvoraf i 1688 42% var opdyrket, rummede allerede i middelalderen 2 bebyggelser: Røjerup og Lavindsgårde, der dog ofte opfattes som én by. Byformen er i det hele meget løs. Det samlede ejerlav takseredes i 1688 til 73 tdr. htk. Byen havde almindeligt trevangsbrug. På et næs ude i Gammellung viste marknavnet "Bytofte" sig at dække over byens vikingetidige forgænger. Bytoften synes tilmed at have afløst en anden vikingetidsbebyggelse ved Mariesminde. I tilknytning hertil ligger endvidere en vikingetids gravplads. (Lit. T. Jeppesen: Middelalderlandsbyens opståen 1981. s. 100 fl.).

I 1482 kom Skt. Knuds Kirke i Odense i besiddelse af en af Lavindsgårdene. To gårde i Røjerup fulgte Rønninge Søgård, som i senmiddelalderen var en kronebesiddelse.

I sidste halvdel af 1500-tallet blev Rønninge Søgård (atter) adelig hovedgård, men i 1664 spillede denne gård dog kun en beskeden rolle i byen, bortset fra de mange hoverihuse. Ejendomsforholdene synes at være forblevne spredte, omkring 1800 optræder således foruden Rønninge Søgård tillige Hindemae og Sellebjerg som lods-ejere. Overgangen til selveje var stort set afsluttet i 1844.

Antallet af gårde er stort set uforandret fra 1511 til 1903, idet dog sammenlægning havde reduceret antallet omkring 1800. Det lave antal i 1610 afspejler blot de skattefri fæstegårde til den indensogns hovedgård. Antallet af huse var allerede højt i 1664 (i 1688 er antallet ufuldstændigt), men dette niveau fastholdes herefter frem til 1802. Efter 1844 ekspanderer hustallet i normalt omfang. I forhold til den beskudne bebyggelsesvækst er befolkningsvæksten overraskende stor. I 1800-tallets slutning begyndte en stationsby og hovedlandevejsby Langeskov at tage form i ejerlavets nordre del. I dag er halvdelen af ejerlavet fyldt op af bymæssig bebyggelse.

Gårdene var i 1688 forholdsvis store, og byen synes aldrig egaliseret. I 1700-tallet var Åsum, Bjerger- og Vindinge herredstings tinghus placeret i Røjerup.

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
-----------------	------------------------	------------------------------	--------------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering:** stor interesse

1) Anlægstype.

Det middelstore ejerlav er karakteristisk ved en forholdsvis løs bebyggelsesstruktur med to centre Lavindsgårde og Røjerup, der begge er placeret acentralt i ejerlavet. Der kendes i ejerlavet to vikingetidsbebyggelser - forgængere for den middelalderlige bebyggelse. Byen havde almindelig trevangsbrug.

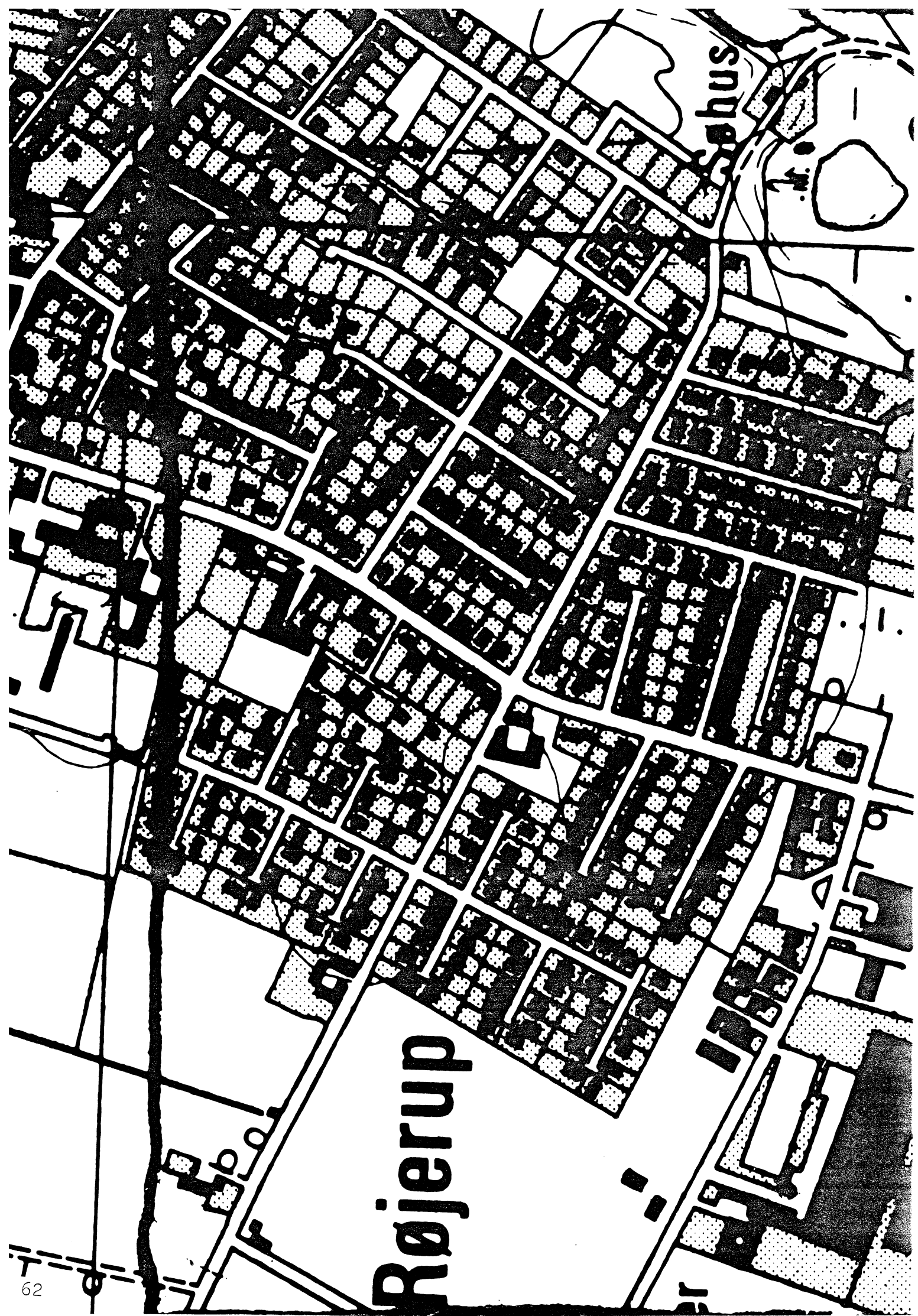
2) Udviklingstype.

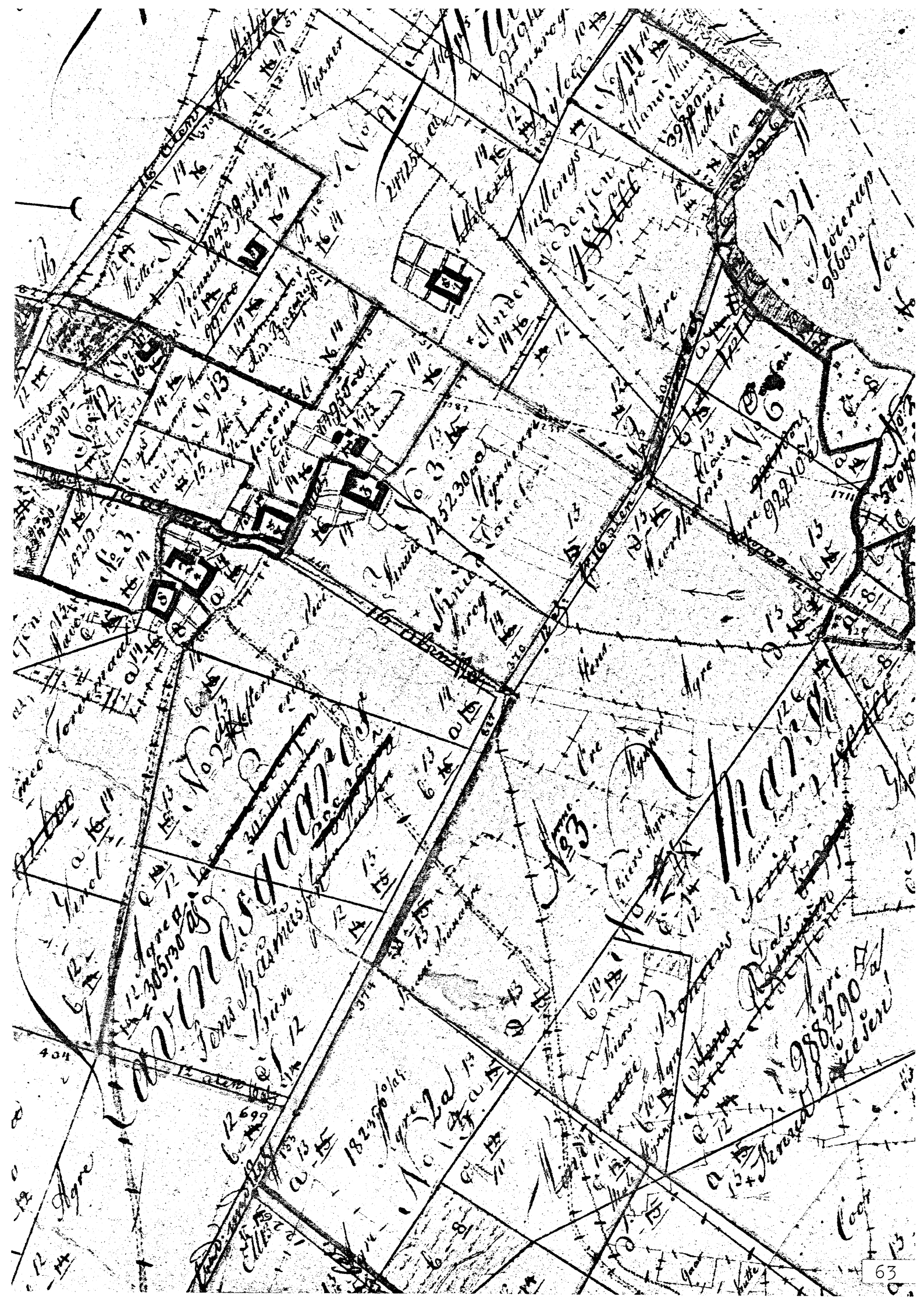
Byen blev aldrig samlet på en besidders hånd, og udviklingen er frem til 1903 forholdsvis træg. I det 20. århundrede har området udviklet sig til bymæssig bebyggelse.

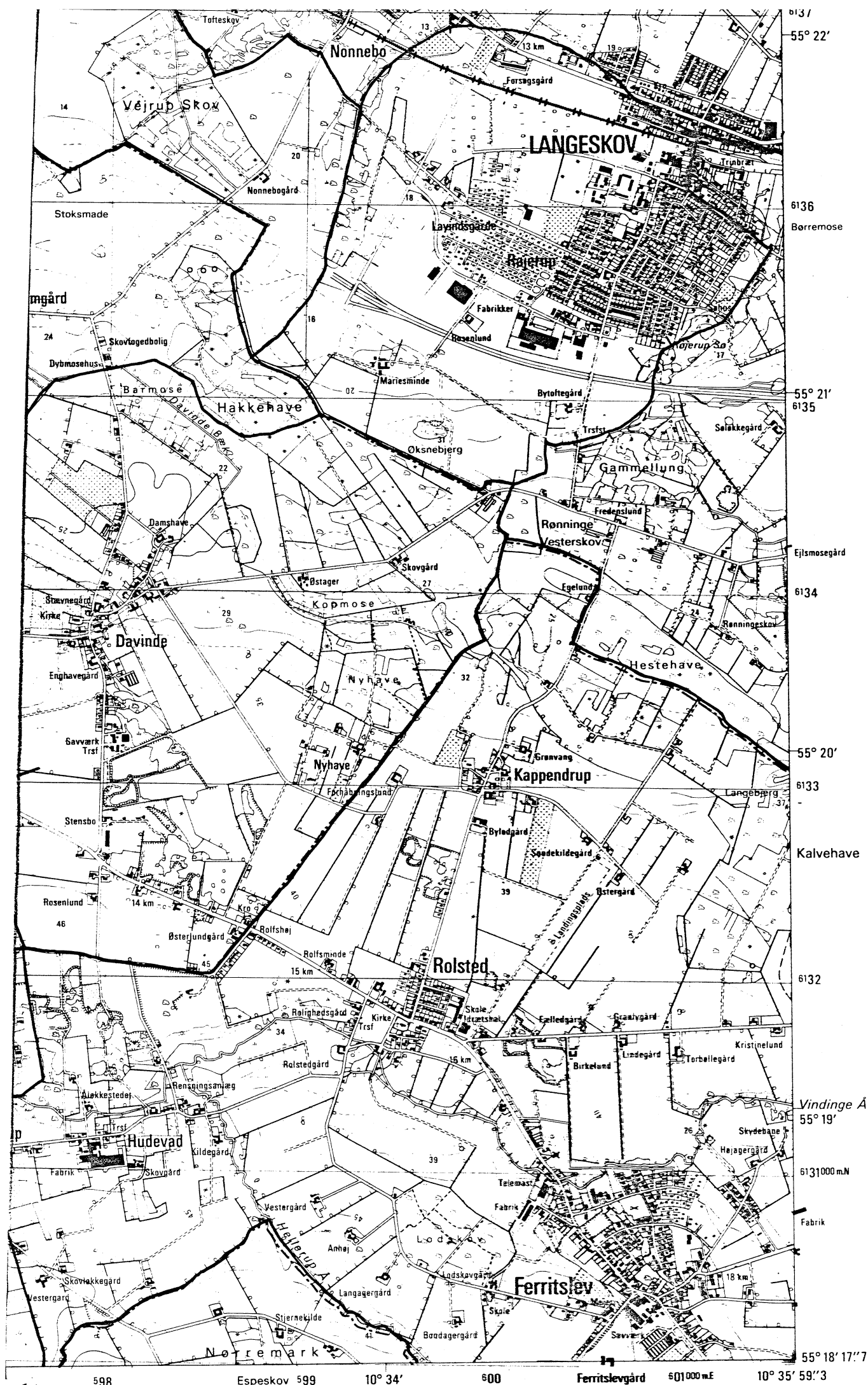
Sammenfattende drejer det sig om en forholdsvis enestående anlægstype med træg udvikling frem til 1903.

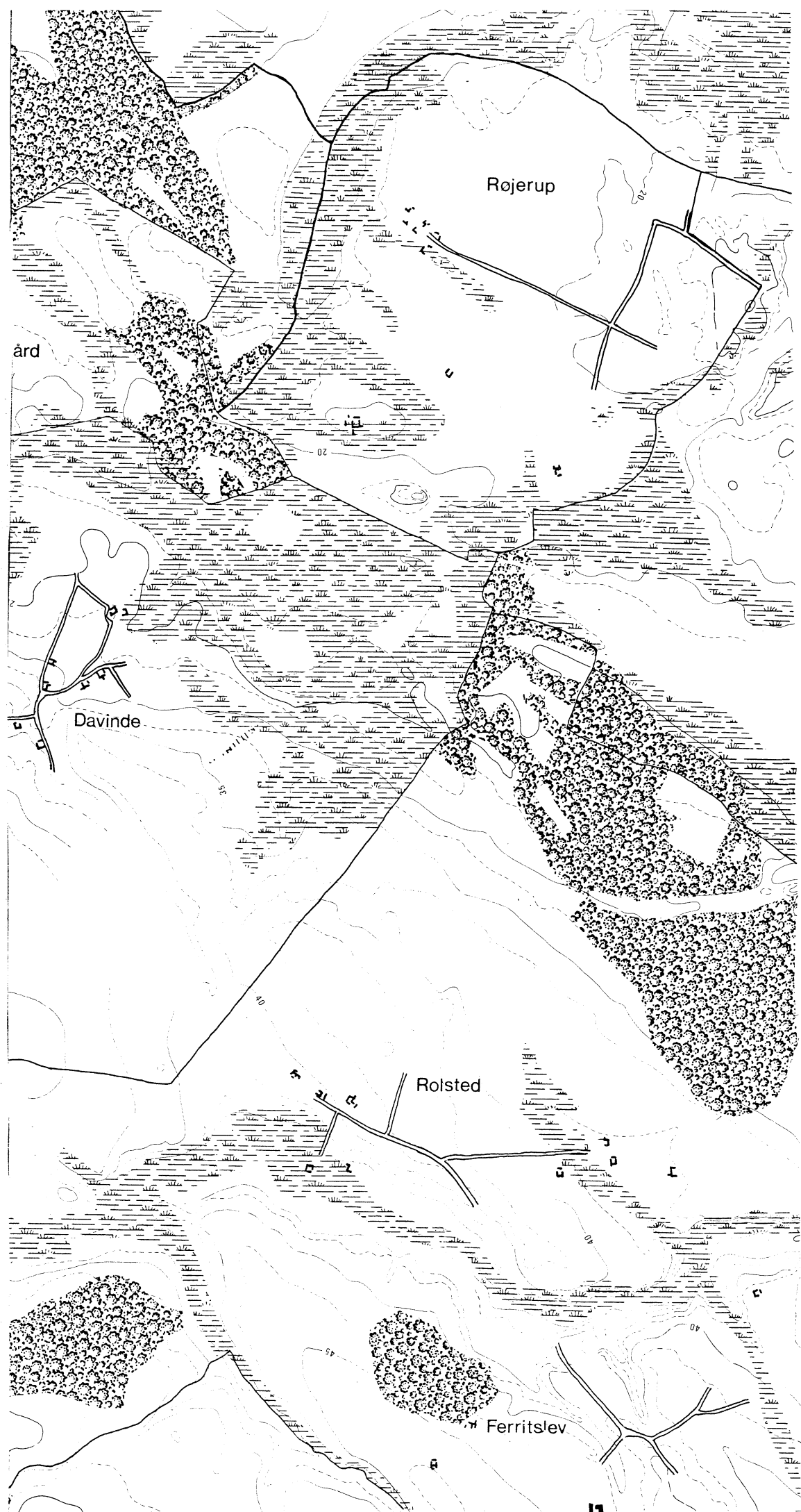
Relikt-vurdering: mindre interesse

- 1) Bytomten er opløst og nybebygget.
- 2) Kulturlandskabet er i dag præget af omfattende byggeri, jernbane, hovedvej og motorvej.
- 3) Særlige relikter: -
- 4) Arkæologiske interesser: 2 vikingetidsbopladser og en gravplads.

Rønninge

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
-----------------	------------------------	------------------------------	--------------------------

Navn: Rønninge	Navnetype: -inge.
--------------------------	-----------------------------

Bemærkninger:

Rønninge er nævnt første gang 1313 i formen Ryninge. Forleddets oprindelse og betydning er genstand for flere udlægninger: "rythning" betydende "rydning" eller "ryniung" betydende "styrte sammen, falde". Sidstnævnte betydning sættes i forbindelse med et eventuelt tidligere navn på Vindinge A. Efterleddet er "-inge", som er en afledningsendelse, som tolkes som værende enten et oprindeligt naturnavn eller betydende "et område tilhørende en bestemt gruppe mennesker". Bebyggelsesnavne på -inge anses for dannet før vikingetid.

Anlægstype: Adelby	Anlæggelsestidspunkt: På overgangen mellem vikingetid og middelalder.
------------------------------	---

Bemærkninger:

En adelby, er en landsby, som i modsætning til torperne, ikke er anlagt ved udflytning. Rønninge er en kirkeby.

Historiske tildragelser:

I Rønninge sogn fødtes 1832 landmanden og kvægopdrætteren H. Fr. Hansen.

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
----------	-----------------	-----------------------	-------------------

BY- OG EJERLAVSTYPER

a. By-tomten Slynget vejby.

Gårdene og husene ligger på begge sider af den slyngede vej, der går som en slynge fra V mod S og igen vestpå med flere udgreninger. Kirken ligger midt i den N halvdel af slyngen. En tendens til mindre gårde/huse i udkanten af slyngen.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☒ centralby ☐ agerorientering ☐ skovorientering ☐ åorientering
☐ randby ☒ engorientering ☐ kystorientering

Byen ligger på Ø siden tæt op ad Vindinge Å og dens engarealer, men Rønninge-Søgård har skåret en del af bymarken væk.

c. Udskiftning

år: 1801 figur: Stjerneudskiftning (!), stjerneform omkring landsbyen især N for, men ikke fuldendt især ikke omkring åen eller i periferien.

d. Udflytning 1/7

☒ ved udskiftningen

☒ efter udskiftningen

1 på u-kortet, 7 senere - der er på u-kortet 2 steder anført udflytter uden gårdsignatur.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug rotation: 2/1
vangeantal: 3

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: Hedeslette, morænebakker og tunneldale.

jordbund: Diluv. stenet sand o lagdelt sand med moræneler og stenet sand o. moræneler.

naturlig afgrænsning:

☐ overvejende

☒ overvejende ager med større indhold af eng- og skovjord.

☐ blandingsøkonomi med

Engjord omkring åløbet samt i periferien - skov i periferien, især S del af ejerlavet.

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
----------	-----------------	-----------------------	-------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Knap halvdelen af byens gårde er flyttet ud men resten er bevaret på deres oprindelig tomt. De udflyttede gårdes tomter er næsten alle nybebygget - på en tomt ligger kirkegården. Byens oprindelige vejstruktur bevaret, men en del af de gamle tofteskel er ikke bevaret. Nybebyggelse i den N og S del af byen.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

En del af stjerneudskiftningens hegn bevaret.

c. Ressourceområde

☐ større engareal☒ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevarsareal☐ størsteparten opdyrket

2 større skovarealer bevaret.

1) i den S spids af ejerlavet.

2) i det SV hjørne af ejerlavet.

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
----------	-----------------	-----------------------	-------------------

STATISTIK

Areal: Rønninge Søgaard og Rønninge by 1008 ha, heraf opdyrket 1688: 40%.							
Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903			
	213	156					
Bebyggelsesenheder:							
	1511	1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	22	10	18	19	17	27	28
Huse:			22		24		
Huse m/ jord:				7		48	34
Huse u/ jord:				13		21	51
I alt:	22	10	40	39	41	96	113
Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:							
	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit			
(35) 1664		3	14	12,5			
(53) 1688	4	5	10	8,1			
1844	15	12					
1903	19	9	0				
Folketal:							
	1787	1845	1901				
Voksne:	181	316	322				
Børn:	88	159	149				
I alt:	269	475	471				

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Åsum	Langeskov	Rønninge

Besiddelsesforhold:					Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:			Kronen:					
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664			5	5	9	15	4	2
1844	27	39				27		3
1903	28	85						

Udviklingsbeskrivelse:

Rønninge opmålt ved udskiftningen i fællesskab med Søgård og sognets 3 møller. Af det 1008 ha. store ejerlav var i 1688 opdyrket 40%, hvilket er noget under gennemsnittet. Rønninge by takseredes i 1688 til 156 tdr. htk. og byen havde de almindelig trevangsbrug. Allerede i 1326 nævnes udflytterbebyggelsen Søgård. Endnu i 1760 havde hovedgården delvis sine marker i fællesskab med bøndernes, således at ejerlavet endnu ikke var skilt ud som enemærke. I løbet af 1600-tallet kommer endnu en udflytterbebyggelse, Tornskov, til. Af sognets tre møller Holts, Mellem- og Bjerne-mølle, er sidstnævnte allerede nævnt i 1326. Møllerne er i denne forbindelse regnet som selvstændig bebyggelser.

I 1326 lå der til Rønninge Søgård 4 bøndergårde og Bjerne Mølle. Sidst i 1300-tallet kom godset på kronens hænder, hvorunder det befandt sig frem til 1577, hvorefter Søgård atter blev adelig sædegård. Som følge heraf var kronen nærmest enebesidder i senmiddelalder. I 1537 lå der til Odensegård, Rønninge Søgård (kun 18 tdr. htk.) med andre 16 gårde i byen, foruden 2 møller. Efter Rønninge Søgårds overgang til adelig besiddelse, udvidedes den i 1609 på bøndergodsets bekostning. Kronen beholdt dog foreløbig en række af byens gårde, ligesom udensogns hovedgårde, ikke mindst Ulriksholm stadig spillede en rolle op i 1700-tallet. Ulriksholm havde i 1741 3 gårde og 4 huse i byen. I 1798 fik Rønninge Søgård bevilling til at sælge bøndergodset fra uden at miste sædegårdsfriheden. I 1802 var 11 af byens 26 gårde blevet selvejergårde. Der fandtes da 30 huse i byen. I 1844 var overgangen til selveje afsluttet for bøndergårdenes vedkommende, medens et stort antal huse stadig var i Søgårds besiddelse.

Antallet af gårde reduceres fra 1511 til 1664 som følge af hovedgårdens genoprettelse og udvidelse. Der var herefter tale om stabilitet frem til 1774, hvorefter overgangen til selveje ledsages af ekspansion i normalt omfang. Antallet af hoverihuse er allerede stort i 1664, men hustallet stagnerer herefter, indtil godssystemets opløsning delsages af hus- og befolkningsvækst i normalt omfang.

Gårdene var i 1688 forholdsvis store. Byen synes aldrig egaliseret. Udgravninger i Rønninge by viser en stedskontinuitet tilbage til vikingetid (lit. T. Jeppesen: *Middelalderlandsbyens opståen* 1981).

Rønninge var omkring 1800 kendt for væveri. Der var i byen en snes vævestole.

FYNS AMT	Herred: Åsum	Kommune: Langeskov	Sogn: Rønninge
----------	-----------------	-----------------------	-------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

☐Stor
interesse:☒Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering:** stor interesse

1) Anlægstype.

Den store kirke-adelby af førvikingetidsnavneendelsen -inge er centralplaceret i ejerlavet, men orienteret efter Vindinge Å, som gennemstrømmer ejerlavet. Byformen er en regelmæssig og sluttet udgave af den slyngede vejbytype.

Byen er ifølge foretagne udgravninger anlagt i vikingetid. Senere er af ejerlavet (delvis) udskilt en hovedgård og 3 møller.

2) Udviklingstype.

Rønninge er et meget fint eksempel på samspillet mellem landsby og hovedgård i hovedgårdsdriftens forskellige udviklingsfaser.

Sammenfattende drejer det sig om en forholdsvis ren anlægstype, hvis videre udvikling er karakteristisk for hovedgårdslandsbyen.

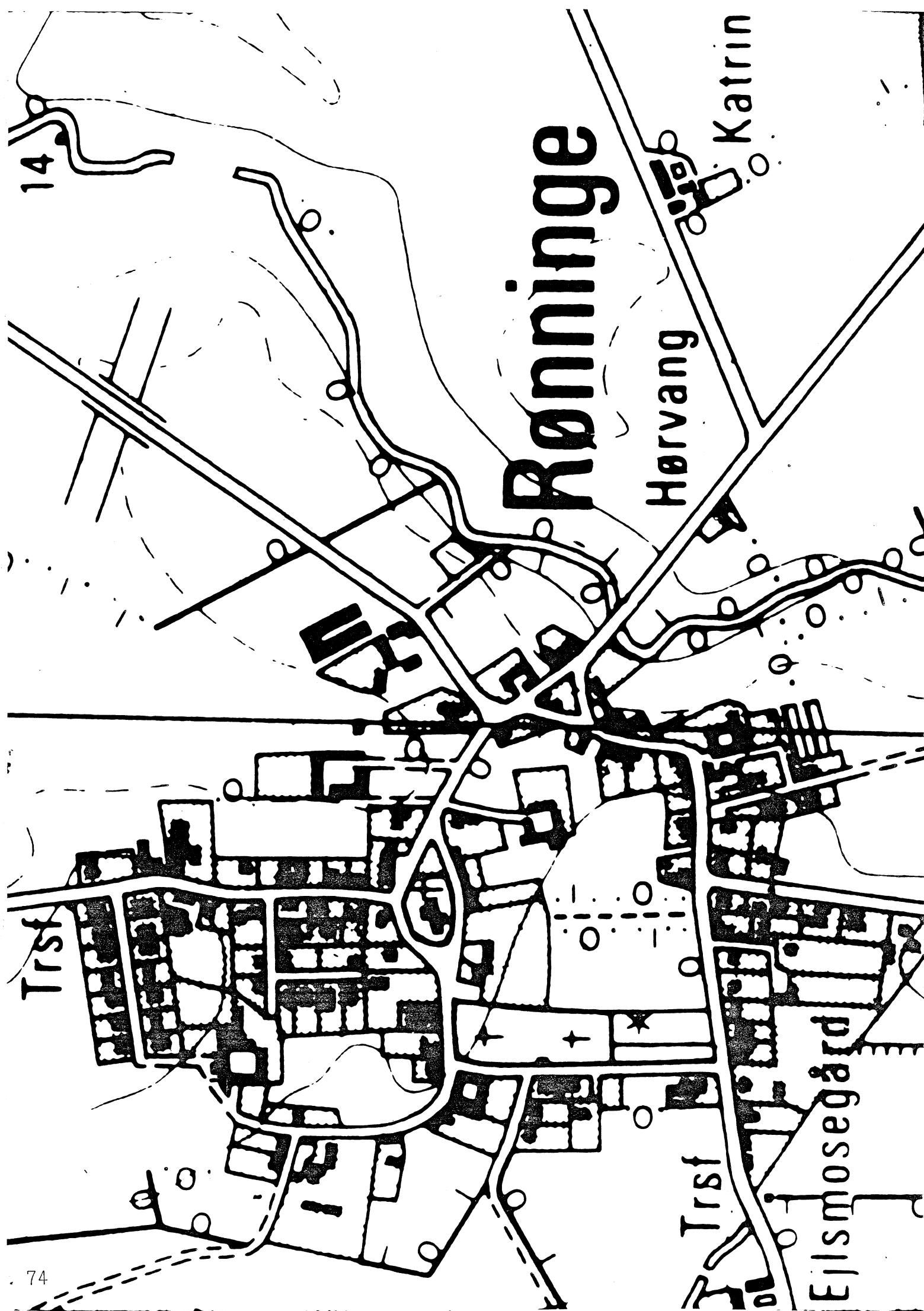
Relikt-vurdering: stor interesse

1) Bytomten er delvis bevaret, omend med en del nybebyggelse.

2) Kulturlandskabet har bevaret større skovarealer, og en del af stjerneudskiftningshegnene, men skæmmer i dag af motorvejsbyggeri.

3) Særlige relikter: Kirke, Runesten, Tvevad Volsted.

4) Arkæologiske interesser: Vikingetids boplads? syd for byen.

This is a highly detailed and complex historical map, likely a cadastral or surveying document from the 17th or 18th century. The map depicts a coastal region, possibly in the Netherlands, with numerous land parcels, water bodies, and settlements. The map is heavily annotated with handwritten text in various orientations, including names like 'Mathias', 'Johannes', 'Piet', 'Gardens', and 'Lop'. It also features numerous numbers and symbols, suggesting a cadastral or surveying document. The map is oriented with North at the top, and the coastline is visible on the right side.

